

LISTY

JESEŇ 2025

LESNEJ PEDAGOGIKY

www.lesnapedagogika.sk • +421 45 5314 268 • info@lesnapedagogika.sk

LES SPÁJA GENERÁCIE TAK, AKO SPÁJA KORENE STROMOV POD ZEMOU...

Jeseň je obdobím, keď príroda ukazuje plnú paletu farieb, zrelosti a transformácie. Stromy zmenili svoj šat, plody dozrievajú a príroda nás učí, že každé obdobie života má svoju hodnotu. Les je miestom, kde sa stretáva minulosť s budúcnosťou. Staré semenné stromy rodia bohatú úrodu, aby nové mladé stromy mohli vyplniť miesto, keď už raz uplynie ich čas v lesnom ekosystéme. Tak ako si ctíme staré stromy v lese, s takou úctou je potrebné pristupovať aj k našim seniorom – nositeľom skúseností, príbehov a životnej múdrosti. **Oni sú živým mostom k minulosti a ukazujú nám, ako kráčať ďalej.**

V lesnej pedagogike tiež **spájame generácie**. Krásnym príkladom bola lesná vychádzka v arboréte Kysihýbel, kde účastníkmi boli deti z materskej školy a zároveň skupina dospelých. Spoločne sa nám podarilo uniknúť do offline sveta, do sveta, kde všetky zmysly opäť dostávajú zelenú, kde prežívame skutočný zážitok obohacujúci naše telo aj myseľ. „Lesná pedagogika je prostriedok vzdelávania pre (offline) život“ v tomto duchu sa niesla aj hlavná téma 19. Európskeho kongresu lesnej pedagogiky v Maďarsku. V súčasnej dobe je pre nás veľmi jednoduché vojsť do online prostredia, už ťažšie sa z neho dostávame von.

Práca lesníka je výnimočná, v tichu lesa, ďaleko od ruchu miest a často aj bez signálu.

Je to skutočne „offline“ povolanie, v ktorom sa človek naplno spája s prírodou. Lesník nie je len zamestnancom – je strážcom lesa, ktorý pozná v každom ročnom období. Každý deň sa stará o stromy, zver aj krajinu, ktorú cíti ako svoj domov. Pracuje rukami, no zároveň aj srdcom. Vie, že jeho úsilie neprináša výsledky hneď – les potrebuje čas, aby rástol a dozrel. Preto je lesnícka práca aj poslaním, ktoré si vyžaduje trpezlivosť, úctu a lásku k prírode. Predstavenie lesníckej práce stredoškólakom bolo hlavnou myšlienkou 2. dňa s lesníkom v projekte LESU ZDAR. Lesník chráni to, čo sme zdedili, a buduje to, čo tu zostane pre ďalšie generácie. V jeho práci, v tichu lesa, aj bez signálu cítiť spojenie so životom samotným.

Otvorme si myseľ, čítajme, aktívne rozmyšľajme a prinesme nové farby do našej práce. Stretávajme sa so seniormi, rozprávajme sa o ich zážitkoch z lesa, prinášajme les k nim – prostredníctvom aktivít lesnej pedagogiky, ktoré im pripomenú vôňu ihličia, krásu dreva či chuť lesných jahôd, gaštanov a medu. **Les spája generácie tak, ako spája korene stromov pod zemou.** A tak ako les potrebuje čas, aby rástol a dozrel, aj hodnoty lesníckej práce sa odovzdávajú z generácie na generáciu – to všetko v láske k prírode, v úcte k životu a zodpovednosti za budúcnosť.

Veríme, že vás toto vydanie osloví, obohatí a zároveň povzbudí v prenášaní krásnych lesníckych tém do výchovy a vzdelávania každého, kto o to stojí.

Vaši editori

LESNÁ PEDAGOGIKA NA SLOVENSKU

SYMPÓZIUM LESNEJ PEDAGOGIKY – 19. PRACOVNÉ

STRETNUTIE LESNÝCH PEDAGÓGOV Z CELÉHO SLOVENSKA

Symbolicky na **Medzinárodný deň stromov** a zároveň na začiatku **Týždňa celoživotného učenia**, teda 20. 10. 2025, sa začalo trojdňové celoslovenské stretnutie lesných pedagógov. Spolu **56 účastníkov z 12 lesníckych subjektov** (vrátane 2 hostiek z Českej republiky) sa stretlo v Poľovníckom kaštieli v Palárikove. V poradí už 19. sympóziu LP bolo zamerané na kontinuálne vzdelávanie lesných pedagógov, spoluprácu a vzájomnú výmenu skúseností v oblasti LP a tiež koordináciu aktivít LP a kampaní na propagáciu lesného hospodárstva. Najdôležitejšie momenty a informácie z tohto stretnutia sú:

- lesní pedagógovia sa zhodli, že najväčšou **hodnotou je rodina** a aj v LP by sme sa mali viac zameriavať na programy pre rodiny
- je potrebné budovať u verejnosti vnímanie lesa ako hodnoty pre celú spoločnosť a to najmä cez vyššiu **informovanosť a komunikáciu** benefitov, ktoré les pre ľudí prináša
- najviac zaujala prednáška psychologičky na tému *Ako v lesnej pedagogike „horieť a nezhoriť?“*, stratégiu, ako na to uvádzajú jej záverečné slová, ktoré odkazujú na Hviezdoslavov *Pozdrav lesu*: „**Len okamih tam pobudnutia, už mŕtvie bôľ, už slabnú putá, zrak čistí sa, tlak voľneje, i oživujú nádeje;**“
- bohatou na inšpiratívne aktivity LP bola takmer trojhodinová **spoločná lesná vychádzka** v priestranom parku a zvernici
- 90% programu sympózia sa realizovalo „**bez techniky a v letovom režime**“ a aj takouto formou sa prezentovala téma 19. Európskeho kongresu LP: „*Lesná pedagogika – prostriedok vzdelávania pre (offline) život*“
- počas sympózia štátny podnik LESY Slovenskej republiky odovzdal **4 nové logá** pre lesoučebne Gemer, Semenoles, lesnú školu v Leviciach a lesný kútik v Smoleniciach

zástupcovia viacerých lesníckych subjektov informovali, že v uplynulom období využili prostriedky z PRV SR 2014-2022 pre **výstavbu infraštruktúry v lesnom prostredí** (náučné chodníky, altánky, informačné tabule, vyhliadkové veže a iné), ktorá bude slúžiť aj pre aktivity LP

lesní pedagógovia uviedli, že organizujú rôzne aktivity pre rôzne cieľové skupiny, zaujal „**Pestrý deň**“ v Bratislave – deň pre klientov sociálnych zariadení, počas ktorého sú aj aktivity LP

témou Medzinárodného dňa lesov pre rok 2026 je spojenie **Lesy a ekonomika** – v tomto duchu môžu byť uskutočňované aktivity LP vrátane témy ekosystémových služieb, bioekonomiky

NLC informovalo, že budúci rok je **20. ročník Lesníckych dní** a 10 rokov od podpísania Memoranda o spolupráci značky Zvolen – mesto lesníctva

cenu za **NAJ AKTIVITU LP a NAJ lesného pedagóga** si odniesol jeden človek – lesný pedagóg telom aj dušou, **Milan Chudý zo spoločnosti Mestské lesy Košice, a.s.** – gratulujeme!

VZDELÁVANIE V LESNEJ PEDAGOGIKE

BUDÚCI LESNÍ PEDAGÓGOVIA SO ŠTUDENTAMI DETSKEJ LESNÍCKEJ UNIVERZITY PREVERILI SVOJE ĽUDSKÉ ZMYSLY

Otvorili sa brány 16. ročníka projektu **Detská lesnícka univerzita** pre 41 žiakov šiesteho ročníka základných škôl zo Zvolena, Banskej Bystrice, Pliešoviec a Starých Hôr.

Projekt Detská lesnícka univerzita vytvára výnimočnú platformu pre spoluprácu lesníkov z praxe, vedy a výskumu. **Spája tak praktické skúsenosti s najnovšími vedeckými poznatkami** pre inovatívne vzdelávanie mladých ľudí. Lesníci prinášajú do výučby reálne situácie a praktické zručnosti, zatiaľ čo vedci poskytujú aktuálne poznatky lesníckeho výskumu. Spoločne tak môžu inšpirovať mladých ľudí k hlbšiemu porozumeniu lesného prostredia a k zodpovednému prístupu k jeho starostlivosti.

JEDINEČNÝ 2. DEŇ S LESNÍKOM

Práve taký deň zažili študenti stredných škôl zapojení do projektu **LESU ZDAR** v období od 26. septembra do 14. októbra 2025. Počas celodenných zážitkových aktivít mali možnosť **spoznať prácu lesníkov v teréne a vyskúšať si rôzne odborné činnosti** v praxi.

Študenti zo Spojenej školy v Detve a Strednej priemyselnej školy dopravnej vo Zvolene v spolupráci s OZ Poľana – LESY SR, š. p. absolvovali program spoločne. Dozvedeli sa, čo znamená Program starostlivosti o les, ako sa chráni les pred zverou a ako prebieha ťažba dreva. Merali stromy, spoznali **poľovníctvo**, sledovali prácu **poľovníckeho psa** aj **sokoliarov**. Lesníci im pripravili tradičné **drevorubačské raňajky** - chlieb s masťou, soľou a cibuľou a na obed chutný guláš.

Aktivity projektu realizuje Národné lesnícke centrum s hlavným partnerom Vojenské lesy a majetky SR, š.p. a partnermi LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, Slovenská lesnícka komora, Lesnícka fakulta Technická univerzita vo Zvolene a Mesto Zvolen. Program prvého stretnutia bol zameraný na **poznávanie lesov a lesníctva na Slovensku** cez interaktívnu prednášku Erika Hirschnera z NLC a spoločnú lesnú vychádzku s lesnými pedagógmi, ktorí program aktivít lesnej pedagogiky pripravili v rámci svojho vzdelávania na prebiehajúcom **Kurze lesnej pedagogiky**.

Študenti DELESUN-u sa mali možnosť dozvedieť o lesoch Slovenska nielen zaujímavé fakty a informácie, ale na jeho poznanie použiť svoje **ľudské zmysly**. A tak ochutnali domácu hubovú paštétu, počuli autentické zvuky lesa, ovažovali nevšedné lesné vône, otestovali ako loví netopier a zdravila sa rysy, poznávali výnimočnosť dreva a jeho vlastnoručné opracovanie na drevený medailón.

Pre **17 budúcich lesných pedagógov** to bola prvá spoločná realizácia programu, zostavená zo zážitkových aktivít, kde si mali možnosť preveriť získané vedomosti, ale aj pedagogický takt a zručnosti.

Študentky zo SOŠ pedagogickej v Turčianskych Tepliciach v Mestských lesoch Banská Bystrica vyskúšali **splavovanie dreva** v historickej rízi Rakytovo a s nadšením sa zapojili do **výsadby lesa**. Vyrobili si ražne a opiekli špekáčky. Na záver zhodnotili: „*V lese chutí najlepšie – zjedli sme všetko do poslednej omrvinky.*“

Programátori zo SOŠ sv. Františka Assiského v Banskej Štiavnici sa stretli s lesníkmi z Vojenských lesov a majetkov SR, š. p. Pliešovce. Spoznali moderné technológie v lesníctve. Zaujali ich **drony** aj testovanie elektrického pásového „**Ekostroja**“, ktorý lesníci práve testujú ako prvý prototyp tohto druhu v SR pri výchovnej ťažbe. Študent Jozef prijal výzvu a z Lega zostrojil model „Slope - TreePlant 45“ – **pásového robota na sadenie stromčekov vo svahu**, ktorý potom predviedol. Sadenie si vo svahu študenti poctivo vyskúšali a po náročnej práci pripravili ohnisko, ražne a upiekli špekáčky.

Študenti zo SOŠ Pod Bánošom z Banskej Bystrice navštívili Mestské lesy v Kremnici, kde obdivovali sieť **včelníc** a ich produkt tzv. „Kremnický med“, ocenený striebornou medailou a cez dielo Kaskády zistili, že lesníci sa starajú už celé desaťročia aj o **meliorácie a reguláciu bystrín**. Účastníci ochutnali **guláš z diviny** a odchádzali spokojní s otázkou, ktorá hovorila za všetko: „*Kedy sem prideme opäť?*“

www.vlm.sk

- Výroba a predaj certifikovaného dreva
- Výroba a predaj lesnej biomasy a lesnej štiepky
- Výroba a predaj zveriny
- Poskytovanie služieb v lesníctve a poľovníctve

PROGRAMY PRE MŠ

Už od začiatku nového školského roka naši lesní pedagógovia sprevádzajú detské kolektívy v lese s programami LP pre materské školy. Voda, ktorá je vzácnejšia nad zlato uzavrela témy letných lesných vychádzok. Deti z materskej školy v Babinej privítali spoločnou lesnou vychádzkou prvý jesenný deň a prekvapili lesnú pedagogičku blahoželaním k narodeninám.

V jeseni deti s učiteľkami a lesnými pedagógmi zbierajú listy a lesné plody a pripravujú sa na tvorivé aktivity, ktorými si jej pestré farby prinesú do interiéru materských škôl, v prípade nepriazne počasia. Ďalšie lesné vychádzky, ktorými si pripomenieme **Medzinárodný deň stromov**, sa odohrali v arboréte Kysihýbel v Banskej Štiavnici, vo Zvolene, Očovej a Babinej. Záujem o tieto programy nás veľmi teší.

POD TATRAMI SO SENIORMI

Lesy mesta Spišská Belá, s.r.o. a lesní pedagógovia z Národného lesníckeho centra realizovali program LP s názvom „**S lesníkom do lesa**“ pre seniorov už po siedmykrát. Celý program sa niesol v duchu témy *Potrava a výživa z lesa*. Na stretnutí sa porozprávali o svojich raňajkách a pripomenuli si, že každodenne využívajú pri jedle **dary lesa**, či už v podobe drevených lopárikov, maslových nožíkov, drevených varešiek či soľničiek ale spomenuli aj čučoriedkový džem, chlieb s medom a praženicu s hríbkami. Cez drevené predmety a vypĺňaním pracovného listu sa oboznámili aj s **tradíciami stravovania drevorubačov** na začiatku 20. storočia a tiež s niektorými kedysi používanými výrazmi, ktoré opäť súviseli so stravou – **cedilo** (kapsa drevorubačov, do ktorej si balili proviant), **vahan** (drevená misa, z ktorej všetci jedli), **strova** (názov pre strukoviny – hrach, fazuľa). Tiež sa rozprávali a postupne ochutnávali a hodnotili 5 rôznych tekutín. Ich jednotlivé charakteristiky (farba, vôňa, chuť, teplota, využitie, náročnosť prípravy) zapisovali do hodnotiaceho listu.

LESNÁ PEDAGOGIKA I NA HROMADNÝCH PODUJATIACH

Koniec augusta priniesol pre hlavné mesto ponuku „**Dňa otvorených dverí v Národnej rade SR**“. Sprievodným podujatím v areáli Bratislavského hradu tak bola i lesná pedagogika, ktorú odborne zastrešili certifikovaní lesní pedagógovia zo štátneho podniku LESY SR a NLC. Pre verejnosť, najmä rodiny s deťmi, bolo pútavé i náučné poznávanie lesných stromov cez semená, listy, konáriky, či poznávanie lesných zvierat formou stôp, zhodov a koží a samozrejme nesmeli chýbať pomôcky lesníka – priemerka, ciacha, lesnícka mapa.

Následne si medzi sebou zdieľali recepty na výrobu čučoriedkového vína, bazového sirupu či zmesi sušených bylín pre liečivé čaje. Záver programu sa niesol v lesníckom duchu – na vlastné oči videli prácu „**železného koňa**“ – šetrného stroja, ktorý reálne využívajú lesníci pri prebierkach a nasledovala aj ukážka práce malej vývoznej súpravy. Aj napriek menej priaznivému počasiu bol záujem o aktivity veľký a už teraz sa tešíme na ďalšie stretnutie.

Začiatkom septembra sa v Nitre konal **50. ročník výstavy Agrokomplex**. V rámci expozícií lesníckych organizácií (Lesy SR, š.p., Vojenské lesy a majetky SR, š.p., NLC) sa konali aj aktivity lesnej pedagogiky – poznávanie včiel, pocitový chodník, či lesné hádanky. Návštevníci výstavy si odnášali i hmotné pamiatky – drevené medailóny alebo pracovný zošit lesnej pedagogiky pre starých rodičov – Lesný rozpomätník.

Vo farbách jesene

*Vo farbách jesene les ticho šepká,
listy sa zafarbia, prikryvka z machu hebká.*

*Z neba sa spúšťa vlhká rosa,
husté siete pavučín, aká krehká krása.
Medzi dubmi hríby svoj klobúk ukazujú,
a jeline sa z húštin mohutne ozývajú.*

*Ozvena sa tiahne v hĺbke hôr,
takto znie jeseň – lesný zbor.*

*Na peň si sadol starý lesník,
šediny hladí, píše svoj denník.*

*Spomína koľkokrát týmto chodníkom išiel,
koľko nazbieral húb, koľkokrát videl medveďa bližšie,
koľkokrát sa zmýlil, koľkokrát mu plán vyšiel.*

*Teraz len dýcha vôňu lesa, hlíny,
počúva vietor prastarej dubiny.*

*Vo farbách jesene život ďalej plynie,
starý priateľ ctí les a v jedno s ním splynie.*

Autor: Mariana Výbešťáková

LESNÁ PEDAGOGIKA V MEDZINÁRODNOM PRIESTORE

LESNÁ PEDAGOGIKA – CESTA SPÄŤ DO (OFFLINE) ŽIVOTA

V dňoch 7. – 10. októbra 2025 sa v maďarskom Visegráde uskutočnil **19. Európsky kongres lesnej pedagogiky**. Podujatie s ústrednou témou „*Lesná pedagogika – prostriedok vzdelávania pre (offline) život*“ spojilo viac ako 120 účastníkov z 18 krajín, ktorí spoločne hľadali cesty, ako vrátiť deti z online sveta späť k prírode.

Úvod kongresu patril zoznamovaniu účastníkov formou exkurzie do botanickej záhrady *Bertényi Miklós Botanical Garden*, kde si v duchu tradície **spoločne zasadili strom** – symbol rastu, spolupráce a prepojenia ľudí s prírodou. Odborný program otvoril štátny sekretár Péter Zambó, ktorý zdôraznil, že „*lesná pedagogika je viac ako vzdelávanie – je to vzdelávanie pre život.*“ V Maďarsku pôsobí 40 lesných škôl a ročne ich programy absolvuje približne 100 000 detí. Nasledovali prezentácie odborníkov z FAO, Univerzity v Tübingene či Univerzity v Soproni, ktorí poukázali na význam lesného prostredia pre duševné zdravie, všímavosť a environmentálne vnímanie detí. Absolvovali sme **terénne workshopy v lesných školách** – od poznávania hmyzu a pestovania lesa, cez „*Les hrá hudbu*“ až po aktivity zamerané na *spojenie človeka s prírodou*, vnímanie harmónie a zážitkové učenie. Nechýbali ani tvorivé hry s prvkami dobrodružstva, kde si účastníci vyskúšali, ako deti reagujú na výzvy a objavujú svoje hranice.

Záver kongresu patril „bazáru aktivít“ – výmene metodických materiálov a nápadov pre lesnú pedagogiku, ako aj zasadnutiu FCN Subgroup Forest Pedagogics, na ktorom sa riešilo zlepšenie komunikácie a využívanie moderných nástrojov, ako sú videá či vedomostné kvízy.

Zaujímavosti z kongresu:

- Maďarsko zdvojnásobilo lesnatosť krajiny na 21 % a cieľom je dosiahnuť 27 %.
- Funguje tu sieť **34 certifikovaných lesníckych lesných škôl**.
- V prezentácii FAO sa objavili aj fotografie zo **Slovenska** – z Medzinárodného dňa lesov 2025.
- Ďalší **20. Európsky kongres lesnej pedagogiky** sa uskutoční v **Rakúsku 31. 8. – 3. 9. 2026**.

MEDZINÁRODNÝ DEŇ STROMOV

Tradícia Dňa stromov siaha až do 19. storočia, keď ho v americkej Nebraske po prvýkrát zorganizoval učiteľ a novinár J. Sterling Morton, aby podporil výsadbu stromov pre zlepšenie klímy a pôdy. Tento deň nám pripomína, že každý strom má svoj význam – čistí vzduch, zadržiava vodu, poskytuje tieň, chráni pôdu, vytvára domov pre mnohé živočíchy a aj pre nás ľudí môže symbolizovať energiu, relax a inšpiráciu.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa stromov (20. októbra)** sme na **FB stránke Lesná pedagogika** pripravili kvíz o stromoch a lesoch, ktorý vzbudil záujem o tieto nenahraditeľné súčasti nášho života - stromy. Tento deň zároveň odštartoval **Týždeň celoživotného vzdelávania (20. – 26. 10. 2025)**, ktorý pripomína, že učiť sa môžeme počas celého života – bez ohľadu na vek či profesiu. Ďakujeme všetkým lesníckym inštitúciám a lesným pedagógom, ktorí počas týchto dní organizovali rôzne aktivity na oslavu stromov a ich významu pre náš svet.

„DOBRO DOŠLI!“

Chorvátskymi slovami, ktoré v preklade znamenajú „Vitajte!“, boli na NLC privítaní dvaja pedagógovia pôsobiaci na univerzite s názvom Veleučilište u Karlovcu (www.vuka.hr). Za päť dní mobility získali nielen odborné informácie, praktické rady, či ukážky digitálnych nástrojov a špecifických pomôcok v lesnej pedagogike, ale videli i lesy v okolí Pustého hradu, prírodné a kultúrne dedičstvo Banskej Štiavnice, unikátnosť Lesníckeho arboréta Kysihýbel a Centra excelentnosti LignoSilva. Najviac zaujala návšteva Ekocentra Kamzík v Bratislave, Lesnej školy v Leviciach a modelová ukážka programu lesnej pedagogiky v parku pri TU vo Zvolene.

„Myslíme si, že máme u nás v tejto oblasti čo robiť, ste pre nás veľkou inšpiráciou...“ zhodnotili mobilitu spoločne biológčka Nina a lesník Marko. Benefitom pre chorvátsku univerzitu a NLC

je nová spolupráca, ktorá bude pokračovať návrhom spoločného projektu v rámci kooperačných partnerstiev v programe Erasmus+. „Hvala!“

#CASTANEA - NOVÁ PRÍLEŽITOSŤ PRE GAŠŤAN JEDLÝ V MODROM KAMENI

Národné lesnícke centrum spoločne s partnermi projektu, Maďarská agrárna a prírodovedná univerzita (MATE), OZ SATIVA a Mesto Modrý Kameň realizuje projekt #Castanea, podporený v rámci programu Interreg VI-A Maďarsko – Slovensko.

Cieľom projektu je **obnova a ochrana jedinečných gaštanových sadov**, ktoré majú nielen pre obe krajiny významnú biologickú aj kultúrnu hodnotu.

Projekt #Castanea sa zameriava na výskum a dlhodobú ochranu gaštanových porastov v oblasti Modrého Kameňa a Nagymarosu (Maďarsko). Projekt plánuje **obnovu mestského gaštanového**

sadu v Modrom Kameni, ktorý posluží nielen ako platforma pre **výskum na zachovanie gaštanu**, ale aj ako edukačný priestor na environmentálnu výchovu a vzdelávanie obyvateľov regiónu.

Úlohou NLC Zvolen je transfer odborných poznatkov o pestovaní gaštanov, dodanie výsadbového materiálu, identifikácia škodlivých činiteľov, a aj tvorba s realizáciou aktivít environmentálnej výchovy a vzdelávania (EVVO) pre rôzne cieľové skupiny, prostredníctvom aktivít lesnej pedagogiky, workshopov a informačných kampaní.

Pre EVVO je definovaných 5 kľúčových tém, cez ktoré budú môcť žiaci ZŠ s MŠ v Modrom Kameni a okolí, študenti a obyvatelia regiónu **poznávať špecifiká pestovania a ochrany gaštanu jedlého** na Slovensku.

Spolufinancovaný
Európskou úniou

#CASTANEA

Gaštan nie je pagašian a má...
korunu široko rozveivenú,
kveimi žltými zdobenú.
„Dredové“ kveiy sirapcovité,
lisiy sú pílkovité.
Kveiy hmýz na nekiár lákajú,
hojný peľ včely zbierajú.
Gaštan je výživná nažka,
chráni ho pichľavá čiaška.
Gaštanové pyré ľúbi maškriník,
ocení ho každý gasiro labužník.

Autor: Eva Vakulová

STRATEGICKÉ PARTNERSTVO MÔŽE SPÁJAŤ NIENEN LESY, ALE AJ GENERÁCIE – MLADÝCH, DOSPELÝCH A SENIOROV

NLC, Sekcia pre vedu a výskum, Centrum transferu poznatkov a lesnej pedagogiky plánuje začiatkom roku 2026 podať projekt v grantovej schéme Erasmus plus zameraný na **zlepšenie vzdelávania dospelých** v oblasti lesnej pedagogiky. V projekte s ďalšími 6 partnermi zo Slovenska, Chorvátska a Lotyšska sa navrhne model **medzigeneračného využitia lesnej pedagogiky**

MODELOVÉ RIEŠENIA PREKVAPIVÝCH SITUÁCIÍ V LP

Popis situácie: Počas kognitívno motorických aktivít, na ktorých sa zväčša (a na moje požiadanie) zúčastňuje skupinka okolo 15 aktívnych seniorov, sa snažím formou krátkych rozhovorov so striedaním jednoduchých cvičení o mentálny doping v rámci rutinných aktivít v domove sociálnych služieb (DSS). Štart je pozvoľný prostredníctvom hry na asociácie, kedy si seniori vymýšľajú lesné mená napr. ZAJAČÍ, MALINOBRDOVÁ, PODLESNÝ. Zvyšní klienti DSS sú na aktivitách či už z predsudkov alebo z dôvodu hendikepu v úzadí a len nás mľkvo pozorujú. Stáva sa, že sa počas aktivít niekto nový pridá, iný sa zas pomaly vzdialil. A počas toho, keď sa trochu snažím držať svojej metodiky a registrovať zmeny v počte zúčastnených na akcii, do toho vbehnú výkriky spiaceho seniora na vozíčku. Nie výkrik bolesti, ale náznak tóniny nejakej piesne. Pár hlučných sekúnd a je opäť v ríši snov a ja pokračujem. Rozbehnutá v zápale aktivít a krátkosti času do poobedňajšieho pitia čaju opäť dostávam echo na pauzu v podobe výkriku zrejme druhej slohy piesni od spiaceho klienta...

TIP NA AKTIVITU – INŠPIROVANÉ JESEŇOU

LISTY V SIETI

Cieľ aktivity: identifikovať vybrané druhy stromov podľa tvaru listov alebo ihlíc (alternatíva podľa tvaru plodov alebo semien), trénovať pozornosť a priestorovú pamäť, dodržiavať dohodnuté pravidlá, spolupracovať v tíme pri dosahovaní cieľa.

Cieľová skupina: predškôlaci, žiaci 1. stupňa ZŠ, žiaci 2. stupňa ZŠ

Pomôcky: pre približne 20 detí, 2 tvrdé kancelárske podložky na kreslenie na zem, 2 zelené fixky na kreslenie listov (2 hnedé fixky na kreslenie plodov a semien), 2 hárky formátu A4 s predtlačенou prázdnu sieťou (3 stĺpce x 4 riadky), 2 hárky formátu A4 s predtlačенou sieťou so vzorovými listami alebo plodmi a semenami (3 stĺpce x 4 riadky)

Varianty podľa veku: *Predškôlaci:* 2 hárky A4 (v euroobale alebo zalaminované) s rovnakou sieťou, v ktorej sú predkreslené obrisy vzorových listov 4 druhov drevín – bez žilnatiny.

Žiaci 1. stupňa 2 hárky A4 (v euroobale alebo zalaminované) s predkreslenými vzorovými tvarmi listov 6 druhov drevín – s naznačenou žilnatinou.

Žiaci 2. stupeň ZŠ - rovnaké hárky ako pre 1. stupeň, doplnené o plody a semená 6 druhov drevín.

ako súčasť environmentálnej výchovy pre dospelých so špecifickým dôrazom na cieľovú skupinu seniorov. Ambíciou projektu je i nadchnúť (nielen mladých dospelých) pre získavanie vzťahu k lesnému prostrediu a pochopenie významu lesného hospodárstva s dôrazom na trvalodržateľnosť a zachovanie lesov pre spoločnosť (hodnoty práce lesníkov). V neposlednom rade chce projekt podporiť aktívne trávenie voľného času u seniorov pobytom v lesnom prostredí s využitím aktivít lesnej pedagogiky. *Držte nám prosím palce, aby bol projekt schválený!*

Riešenie: Keď sa táto situácia zopakovala niekoľko krát a nepomohli napomenutia okolo sediacich ani môj chápatý pohľad, pristúpili sme ku spevu pesničiek, v ktorých sa objavuje kúsok lesa. Ku spevu sa postupne pridali celí kolektívi.

Odporúčania pre LP do budúcnosti: Keď robíte lesnú pedagogiku v domovoch určených pre seniorov, neočakávajte že niečo zmeníte v ich životoch, lebo, HLAVA – je limitujúca, SRDCE – ubolené a RUKY – nevládne. Ale vždy tam choďte s túžbou akoby ste tam mali stretnúť a milo prekvapiť „svoju starkú, svojho starkého“. Akciu LP začínajte bez ohraničenia času nakoľko vy ste pre klientov DSS tá vzácna návšteva, ktorá by v rutine ich všedných dní ani nemala odísť a počas tejto návštevy prejavujte hlbokú úctu k „šedinám“ aj keď majú svoje muchy a uznávajú hlasno vyslovené spomienky, aj keď Vám kazia koncepciu, lebo to je záruka, že túto prácu môžete opakovať stále, dennodenne a na tom istom mieste a stále budete odchádzať s pocitom „rýchlo sa vrátiť späť“ (a nie s vyčerpaním).

Ing. Katarína Striežencová Roganská

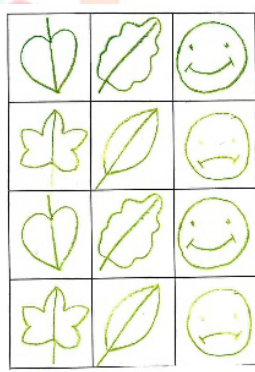
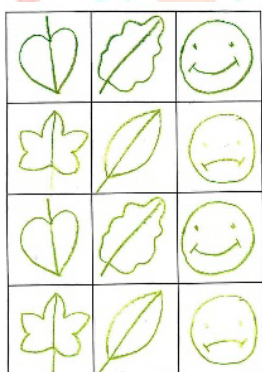
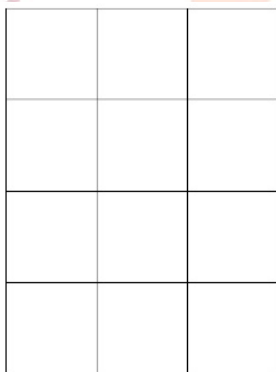
Postup: Lesný pedagóg si deti rozdelí na 2 družstvá. Aktivita prebieha formou súťaže. Každé družstvo dostane 1 podložku s prázdnu sieťou a 1 fixku. Obe družstvá majú vo vzdialenosti cca 10 m od štartu cieľ, kde je umiestnená sieť vo fólii so vzorovými nakreslenými listami. Po štarte (signál píšťalkou) vybehnú prví hráči z každého družstva, pozerú si obrázok v ľubovoľnom riadku a stĺpci, zapamätajú si ho a bežia späť. Svoj obrázok nakreslia do zodpovedajúcej pozície v prázdnej sieti na podložke. Ak si ho nepamätajú, môžu sa vrátiť a znova sa pozrieť. Až po dokončení kresby beží ďalší člen družstva. Hra pokračuje, kým sa vystriedajú všetci. Družstvo, ktoré dokončí ako prvé oznámi koniec. Počkajú, kým hru dokončí aj druhé družstvo.

Lesný pedagóg s deťmi potom porovná sieť so vzorovou sieťou a zapisuje body za každý správne nakreslený list (podľa tvaru aj správneho umiestnenia). Po spočítaní bodov deti spoločne nahlas pomenujú jednotlivé druhy stromov podľa listov. Víťazom sa stáva družstvo, ktoré malo sieť nielen rýchlo, ale aj správne vyplnenú.

Pozn.: Ak je detí viac ako 20, vytvoria sa 3–4 (alebo viac) družstiev tak, aby v jednom družstve bolo približne 10–12 detí – podľa počtu obrázkov v sieti.

Modifikácia: Hra môže byť alternatívou aj na iné témy s rozsiahlejším obsahom, pričom deti nebudú kresliť, ale vyberať pri vzorovej sieti malé obrázky z košíka a lepiť obrázky do prázdnej siete na obojstrannú lepiacu pásku.

TIP NA AKTIVITU – INŠPIROVANÉ EU KONGRESOM

KOLKO TOHO SPOTREBUJEME (KOLKO UNESIE LES)?

Téma: Udržateľnosť a udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi

Cieľ: Porozumenie konceptu udržateľnosti, udržateľnému rozvoju a vplyv ľudí na životné prostredie

Cieľová skupina: druhý stupeň základných škôl

Miesto: aktivita vhodná do lesa

Úvod: Na úvod lesný pedagóg porozpráva deťom ako rastie les, čo sú to prírodné zdroje, obnoviteľné a neobnoviteľné zdroje. Vysvetlí, čo je to spotreba, ako ľudia využívajú les.

Priebeh: Lesný pedagóg vyzve deti pozbierať v okolí 5 identických predmetov, napr. šišky, konáriky, listy. Každý pred seba položí 5 šišíek a lesný pedagóg pozbiera ďalšie. Šišky (konáriky) predstavujú obnoviteľný prírodný zdroj (surovinu), ako je napríklad zdravý les, ktorý každý rok produkuje určité množstvo dreva a ľudia ho spotrebujú na rôzne účely, napr. ako stavebný materiál, na kúrenie, nábytok atď.

Ako vieme zistiť, koľko dreva spotrebujeme? Keďže drevo je obnoviteľná surovina – zdroj, lesný pedagóg pridá ku každej skupine 5 šišíek ďalšie 2 – symbol prírastku v lese. Účastníci môžu odobrať 2 šišky na „svoju spotrebu“. Opakovaním tejto činnosti si uvedomia, že počet šišíek zostáva rovnaký aj keď sa spotrebúvajú.

Čo sa stane keď spotrebujeme príliš veľa dreva? Lesný pedagóg vyzve deti, aby odpovedali na otázku. Hra pokračuje, lesný pedagóg pridá 2 šišky ale účastníci vezmú 3 šišky. *Ako dlho toto môže pokračovať?* Deti skúsia posúdiť a odpovedať.

Bude stačiť po niekoľkých opakovaníach pridať 2 šišky? Porozmýšľajme nad tým, čo je to udržateľné hospodárenie a starostlivosť o les.

Pozn. Účastníci sa môžu rozdeliť do dvojíc, trojíc... a ako skupinka obhospodarovať „svoj les“ a riešiť úlohu (5 šišíek pre dvoch, troch...). Lesný pedagóg môže vopred pripraviť šišky, ktoré postupne deťom rozdá.

Modifikácia: Lesný pedagóg môže pripraviť rôzne podmienky – napr. rýchlorastúci les, monokultúru alebo zmiešaný porast.

(aktivita z 19. Kongresu LP - inšpirácia od lesných pedagógov zo Slovenska)

NAJ AKTIVITA LESNEJ PEDAGOGIKY

INDÍCIE ZVIERAT

Cieľ: Poznávanie lesných zvierat prostredníctvom popisu a charakteristických vlastností, poznávanie správnych rodových a druhových názvov lesnej zveri, orientácia v teréne, práca v tíme

Cieľová skupina: prvý a druhý stupeň základných škôl

Miesto: les

Pomôcky: laminované obrázky lesných zvierat, špagát, pripínáčky, tvrdé podložky, pracovné listy s indíciami zvierat, perá alebo ceruzky

Priebeh: Lesný pedagóg si vopred pripraví aktivitu tak, že v lese vytipuje niekoľko stromov podľa počtu zvierat, ktoré budú deti musieť uhádnuť. Na každý strom pripevní pomocou pripínáčikov a špagátu obrázok zvierat. Deti pracujú vo dvojiciach, trojiciach alebo malých tímoch. V prvom rade si spoločne vymyslia meno skupiny/tímu. Úlohou tímu je nájsť všetky stromy, na ktorých sú

obrázky a podľa indícií v pracovnom liste rozpoznať dané zviera. V prípade, že nájdú indíciu, ktorá pasuje k obrázku na strome, zaznačia číslo obrázka do pracovného listu a napíšu rodový a druhový názov daného zvierat. Za každú odpoveď získavajú bod (1 bod za správne pridelenie indície k číslu obrázka, 1 bod za správny rodový názov a 1 bod za správny druhový názov). Keď všetky tímy svoj pracovný list vyplnia, spolu s lesným pedagógom skontrolujú správnosť údajov a pridelia príslušné body. Tím, ktorý má najviac bodov vyhráva.

Modifikácia: Aktivitu je možné prispôsobiť aj do parku, kde je menej stromov, vtedy na každý strom môže lesný pedagóg pripevniť aj 2 obrázky. Pracovný list je možné modifikovať pre predškolákov prostredníctvom jednoduchších indícií a namiesto číslíc je možné použiť tvary, alebo farby.

Jesenné obdobie donieslo i úrodu gaštanov, ktoré majú veľké využitie v gastronómii. Keďže celý rok „žijeme“ témou *Lesy a potrava*, prinášame aj chutný recept na gaštanovú pochúťku.

GAŠTANOVÉ PYRÉ *recept*

Na prípravu potrebujeme:

- 500 g uvarené, olúpané gaštany
- 40 g cukor práškový
- 20 g cukor vanilkový
- 60 g maslo
- 2 – 3 PL rumu (trošku rumovej esencie)

Postup:

Gaštany uvaríme vo vode, od bodu varu necháme variť 20-25 minút, vodu zlejeme a necháme vychladnúť. Ošúpeme a odvážíme si 500g. Gaštany rozmixujeme v kuchynskom robote spolu s práškovým aj vanilkovým cukrom, s maslom a rumom alebo rumovou esenciou. Hotové gaštanové pyrė môžeme podávať so šľahačkou alebo použiť ako súčasť plnky či cesta do koláčov.

Bon appetit

Pracovný list „Indície zvierat“ – jednoduchšia verzia

MENO SKUPINY:				
<i>indícia (nápoveda)</i>	<i>číslo foto</i>	<i>rodový názov (včela)</i>	<i>druhový názov (medonosná)</i>	<i>Body</i>
v lese ťa ihneď vykričím				
som kráľ oblohy				
brešem, ale nie som pes				
narodí sa mi iba 0,5 kg mláďa				
pradiem				
môj slovenský brat je biely				
musím si brúsiť zuby				
som kráľ našich lesov				
predpovedám počasie				
som vraj prefíkaná				
vraj som symbol múdrosti				
volajú ma aj čierna zver				
Spolu				

MENO SKUPINY:				
<i>indícia (nápoveda)</i>	<i>číslo</i>	<i>rodový názov (včela)</i>	<i>druhový názov (medonosná)</i>	<i>Body</i>
v lese ťa vykričím - škriekam, mám aj modré pierka				
som kráľ oblohy, mám ostrý zahnutý zobák a rozpätie krídel až 2,5 m				
brešem, ale nie som pes, pasiem sa na lúčkach a mám malé parôžky				
narodí sa mi 0,5 kg mláďa, ale ja som obrovský, milujem med a maliny				
pradiem, viem vystrčiť pazúriky a som špecialista na lov myší				
môj brat je biely, mám vysoké nohy, brodím sa v močiaroch a papám žabky				
musím si brúsiť zuby, rýchlo utekám a kľučkujem, strihám dlhými ušami				
som kráľ našich lesov, hlavu mi zdobia veľké parohy a na jeseň rozozvučím celú horu				
predpovedám počasie, neleziem na rebrík, ale na stromy, kŕkam a kvákam				
som vraj prefíkaná, hrdzavá s krásnym chvostom behám po kurínoch				
vraj som symbol múdrosti, tichý nočný lovec s veľkými očami				
volajú ma aj čierna zver, mám mäkký rypák, s ktorým vyvalím aj skalú				
Spolu				